

intézmények fénye iránt fogékonyabb lenne, mint az árnyakkal szemben. Szerinte pl. „Az amerikai pedagógia felette áll az európainak, mert a népoktatás eredményei Amerikában sokkal jobbak, mint Európában.“ (205. l.) Ez a kategórikus kijelentés csupán a „pedagógia“ és „Európa“ fogalmának bizonyos megszorítása mellett állhat meg. A „Bureau of Education“ is csak kisebb részben hasonló a mi Orsz. Közokt. Tanácsunkhoz, mert működése javarészt bel- és külföldi statisztikai adatok feldolgozásában és iskolaügyi művek szerkesztésében és kiadásában merül ki. A tanerők vándorlását és fogyatékos képzését (218. l.) pedig nemcsak a németek / tekintik komoly bajnak.

Az ilyen apró véleménykülönbségektől eltekintve Szabó László könyvé címbeli ígéretét valóban be is váltja, és hazai viszonyainkra gondolva ismét eszünkbe juttatja Goethének több mint százszentendős, de változatlanul időszzerű mondását: *Amerika, du hast es besser, als unser Kontinent, das alte...*

Kemény F.

Harsányi István: Szinyei Gerzson élete és munkái. Sárospatak, 1925. 47 lap.

Mindjobban ritkul azoknak a tanférfiaknak a száma, akik egy emberéletet töltenek egyetlen intézet szolgálatában, ennek élnek-halnak, ennek szentelik testi és szellemi munkásságukat, tanári és irodalmi működésüket. E férfiak sorába tartozott Szinyei Gerzson, sárospataki tanár, aki 83 életéből 70-et a sárospataki főiskola falai között töltött el állandó tanulás és folytonos munka között. Volt 5 évig gimnáziumi és 35 évig akadémiai tanár. Mint a felekezeti tanárok általában, tanári hivatása mellett ő is mindenféle egyházi tisztséget viselt, melyek közül legfontosabb volt főiskolai könyvtárnoksága. Iskolai tankönyveken kívül irodalmi működése kivált az irodalomtörténet és iskolatörténet mezején mozgott s főként ez utóbbi maradandó becsű, mert a sárospataki iskola multját nem egy ponton felderítette és Dezső Lajos mellett nagy érdemet szerzett Comenius sárospataki tartózkodásának helyes értékelése tekintetében. Ha valaki, úgy Szinyei lett volna hivatva a sárospataki főiskola részletes történetének megírására, ez azonban — sajnos — nem történt meg és így legalább részlettanulmányait, melyek nehezen hozzáférhető vidéki lapokban jelentek meg, kellene összegyűjteni. Még szomorúbb, hogy e jeles tanár és tudós nemcsak a haza összeomlását érte meg, hanem a cseh megszállást is. Szinte lopva kellett eltemetni lakóháza udvaráról.

Szelényi Ödön.

Doby Ida: Játékos svéd torna. Óvodák és az elemi iskolák I—II. osztálya számára. Dunántúl egyetemi nyomdája. Pécs, 1926. (51 lap.) Ára portóval 40.000 K.

A századvég körül szenvedélyes viták folytak a testnevelési rendszerek uralmáért. A német, az angol, a svéd: mindegyik a magát hirdette egyedül üdvözítőnek és könyörtelenül nekiesett a többieknek. Ma, szerencsére, ezen

a tülekedésen túl vagyunk és elérteztünk ahhoz az igazsághoz, amelyet *Gegenwart und Zukunft der körperlichen Erziehung* (Berlin, 1904) c. művemben imígy főgalmaztam: eszményi testnevelési rendszer a torna, atlétika és játékok harmonikus egyesítéséből alakul ki. Ez a tétel fokozott mértékben érvényes a kisgyermek gyakorlataira, melyeket nem lehet eléggé megóvni az említett rendszerek rideg egyoldalúságától. Ezt az üdvös célt szolgálja az előttünk levő, kétszeresen „kisedé” füzet, amelynek élén Quint Józsefnek felette hangulatos, meleg ajánló sorai olvashatók. A szerző bevezetőül (5—15. l.) a svéd torna rövid összefoglalását adja — nyilván Kmetykó Jánosnak *Az iskolai testi nevelés reformja* (Az Orsz. Testnevelési Tanács Munkálatai, III. 1915, 62. l. f.) c. munkája alapján — és az ismert 14 csoport szerint felvonultatja annak nagyszámú gyakorlatát. Pedagógiai belátására vall, hogy az ezután következő 10 eredeti „foglalkozási tervezet”-ben ezeket a gyakorlatokat okos mértékkel értékesíti és ügyes, rimes játékokkal „felereszti”. Mert a nélkül, hogy a svéd tornának az egész szervezetre kiható üdvös egészségügyi hatását kétségbe vonnók, nem tagadhatni, hogy ez a rendszer, a maga eredeti tisztaságában és egyoldalúságával, az értelemmel szemben támasztott követeléseivel a magyar vérmérsékletnek nem igen felel meg s ifjúságunkra vajmi csekély vonzóerőt gyakorol. A legelemibb gyermekismeret is megtanít arra, hogy a gyermek nem lelkesedik a felnőttek legeszményibb „pedagógiai” céljaiért, tehát az olyannyira fontos testi nevelésért sem. Neki a komolyabb foglalkoztatások közepett üdítő játékra van szüksége: minél fiatalabb, annál többre, s ebben a korban bármily tornát csak fesztelen kedvteléssel lehet megkedveltetni s kell mintegy becsempészni. Mondhatnók úgy is, hogy a játék és a torna keveréke az utóbbi javára az életkorral egyenes arányban áll.

Ennek elvi elgondolása alapján egy — úgy véljük — életrevaló ötletet ajánlamánk a könnyedén tornarímelő szerzőnek figyelmébe. A tréfásan ügyes, vázlatos ábrákkal alátámasztott 10 játékos tornatervezet ugyanis „sikerral alkalmazható a 4—8 éves korban” (I. címlap és 5. l.), vagyis öt évnyi korhatár keretén belül. Ha mármost figyelembe vesszük a kisgyermeknek érzelmi, értelmi és testi fejlődését ezen az 5 éven belül, legalább is megfontolandó: vajjón nem volna-e célszerű, esetleg szükséges, a 4—5 éves kisedek részére egy új sorozat formájában a gyakorlatokat még jobban egyszerűsíteni? Csak melleleg jegyzem meg, hogy fentemlített művének 103. lapján Kmetykó a nevelő tornázás anyagának felhasználására a következő korbelt csoportokat állítja fel: 3—6, 7—10, 11—14, 15—18, 19—25 évesek.

Szerzőnk egyébként igen helyesen utal arra, hogy az „óvónó a mozgások tükörképét mutassa és igyekezzék szabályos, szép kivitelre” (18. l.). Ebben természetesen bennfoglaltatik az is, hogy a mintaleckéket szöveg és mozgás dolgában eleve tökéletesen el kell sajátítani, más szóval a játéktorna-órára is alaposan el kell készülni. A derék füzetnek kisedeink örömére és a jövő nemzedék érdekében széleskörű népszerűsítést kívánunk. Kár, hogy árát túlmagasra szabták.

Kemény F.